

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Uitbreiding Afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI)
te Dordrecht

28 april 2003

1214-73

ISBN 90-421-1144-5
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER	2
2.1 Algemeen.....	2
2.2 Toelichting op het oordeel	2
2.2.1 Informatieve waarde en leesbaarheid.....	2
2.2.2 Uitgangspunten.....	2
2.2.3 Locatie en technologie.....	3
2.2.4 Meest milieuvriendelijk alternatief	3
2.2.5 Beschrijving natuur(aantasting).....	3
2.2.6 Leefomgeving: geur en geluid.....	4
2.3 Tot slot.....	4
3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING	5
3.1 Toekomstwaarde en effluentkwaliteit.....	5
3.1.1 Toekomstwaarde	5
3.1.2 Effluentkwaliteit.....	6
3.2 Natuurcompensatie	6
3.3 Evaluatie	7

1. INLEIDING

Het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden (verder 'initiatiefnemer' genoemd) is van plan om de bestaande afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Dordrecht te gaan uitbreiden en vernieuwen.

Ten behoeve van de besluitvorming door het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Rijkswaterstaat directie Zuid-Holland over de vergunningaanvragen op grond van de Wet milieubeheer (Wm) respectievelijk de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) wordt de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) gevolgd. M.e.r. is bedoeld om de effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven op het milieu zichtbaar te maken, om vervolgens milieu volwaardig te laten meewegen in de besluitvorming.

Bij brief van 26 februari 2003¹ heeft het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, als coördinerend bevoegd gezag, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 3 maart 2003 ter inzage gelegd².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 25 april 2002;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluiten over de vergunningen voor een inrichting bestemd voor het reinigen van afvalwater met een capaciteit van meer dan 150.000 inwonersequivalenten. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden ver-

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

werkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER aanwezig** is.

Het MER geeft een volledige beschrijving van de voorgenomen activiteit, van de alternatieven en van de effecten daarvan op het milieu. Er is bruikbare informatie beschikbaar gekomen om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming. Door strikte hantering van het uitgangspunt dat per 1 januari 2006 de lozingseisen gehaald moeten worden, is de inventiviteit ten aanzien van het technologisch concept beperkt, alsmede de mogelijkheden voor toepassing van een pakket aan milieumaatregelen. De specifieke betekenis van de getijdegeul als stapsteen voor bepaalde soorten komt in het MER beperkt uit de verf.

2.2 Toelichting op het oordeel

2.2.1 Informatieve waarde en leesbaarheid

Het MER leest vlot. Dit mede doordat ieder hoofdstuk begint met een kort resumé van de startpunten en de inhoud van het betreffende hoofdstuk. Het MER kent een getrapte en thematische opbouw, waardoor de afwegings- en ontwikkelingsstappen logisch en navolgbaar worden doorlopen. Er zijn goede kaarten en afbeeldingen opgenomen. De inhoudelijke diepgang van het hoofdrapport is juist en detailinformatie is te vinden in bijlager⁸. De samenvatting bevat de relevante informatie die voor de snelle lezer en bestuurder nodig is om zich een mening te vormen.

2.2.2 Uitgangspunten

De aanleiding en doelstelling van het voornemen zijn goed onderbouwd en helder uiteengezet. De doelstelling van het voornemen is opgebouwd uit een viertal uitgangspunten, die zijn uiteengezet in hoofdstuk 2 van het MER. De doelstelling is een uitwerking van de probleemstelling in de startnotitie (november 2001).

In het MER blijkt het absoluut sturende uitgangspunt de lozingseis per 1 januari 2006 te zijn. Dit houdt in dat in het beheersgebied van de initiatiefnemer de stikstofverwijdering 75% moet bedragen. De andere uitgangspunten hebben betrekking op de benodigde uitbreiding van capaciteit, de vermindering van de geuroverlast⁹ en de toekomstwaarde van de waterzuivering¹⁰. Deze blijken minder hard te zijn, dan de termijn gecombineerd aan de lozingseis.

⁸ In wezen is MER-deel II 'Onderbouwing' grotendeels ook bijlage.

⁹ Zie ook paragraaf 2.2.6 van dit advies.

¹⁰ Zie ook paragraaf 3.1.1 van dit advies.

2.2.3 Locatie en technologie

Voor een goede begripsvorming over de gekozen locatie heeft de initiatiefnemer terecht een uitgebreide samenvatting opgenomen van de locatiestudie¹¹.

De afwegingsmethode en keuze voor de zuiveringstechnologie is helder en navolgbaar weergegeven in het MER. Er blijkt duidelijk uit welke randvoorwaarden bepalend zijn voor de gemaakte keuzes.

2.2.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Anders dan gebruikelijk heeft de initiatiefnemer ervoor gekozen om niet separaat een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) uit te werken, maar een maatwerk aanpak te hanteren. Hiertoe is een pakket van MMA-maatregelen geformuleerd. Deze maatregelen zijn grotendeels geïntegreerd met het robuuste alternatief tot een voorkeursalternatief.

De bedoeling, die ten grondslag ligt aan de wettelijke plicht een MMA te beschrijven in het MER, is de initiatiefnemer serieus te laten onderzoeken welke milieuvriendelijke maatregelen getroffen kunnen worden. Naar de mening van de Commissie heeft de strikte hantering van de realiseringstermijn voor het voornemen de speelruimte voor een volwaardig 'MMA-pakket' beperkt. Er is weinig creativiteit en flexibiliteit betracht met betrekking tot het technologisch concept¹² en ruimtesparende opties¹³. In het MER is de beperking echter onderbouwd door de initiatiefnemer en de ontwikkelingsstappen zijn navolgbaar gepresenteerd.

De Commissie wijst er voorts op dat het MMA-pakket in het MER 'vervuild' is met enkele mitigerende en compenserende natuurmaatregelen, die gangbaar of verplicht zijn als natuur wordt aangetast¹⁴.

2.2.5 Beschrijving natuur(aantasting)

In het MER staat in aanzet helder beschreven wat de ecologische betekenis is van de getijdegeul. Het werkt als een ecologische stapsteen tussen de Biesbosch in het oosten en de westelijker gelegen natuurgebieden langs de Oude Maas¹⁵. Dergelijke elementen zijn van cruciaal belang voor het verbinden van natuurgebieden die ruimtelijk versnipperd zijn. Vooral voor soorten die van zichzelf niet makkelijk dispersie vertonen zijn stapstenen een ruimtelijk hulpmiddel.

De IJsvogel is een soort die profijt heeft van zo'n stapsteen, evenals de libel Rivierrombout. De Commissie is van oordeel dat de specifieke betekenis van stapstenen voor bepaalde soorten duidelijker uitgelegd had kunnen worden in

¹¹ Zie bijlage 1 van het MER.

¹² Voorbeeld 1: de zes nabezinkers vragen veel ruimte. Een ruimtesparende variant had kunnen zijn: inzet van platenseparatoren en/of (continue) zandfilters in combinatie met minder nabezinkers. Dit levert mogelijk ook een betere effluentkwaliteit. Voorbeeld 2: separate behandeling van het stikstofrijke rejectiewater, bijvoorbeeld met het Annamox of Sharon proces. Voorbeeld 3: hergebruik van effluent elders op het industrieterrein, bijvoorbeeld als spoelwater.

¹³ Zie ook paragraaf 3.1 van dit advies.

¹⁴ Te weten het behoud van een gedeelte van de kreek, de natuurvriendelijke oever en de fasering van compensatiemaatregelen. Zie ook Tabel 10.1 op blz. 89 van het MER.

¹⁵ Zie paragraaf 3.3.1 van het MER.

het MER. Dit mede om de effectiviteit van de compenserende maatregelen te kunnen beoordelen.

2.2.6 Leefomgeving: geur en geluid

Voor de (leef)omgeving is geur een belangrijk aspect. Het MER is niet geheel duidelijk over de geureffecten. Zo is van enkele procesonderdelen niet aangegeven wat de geureffecten zijn¹⁶. De initiatiefnemer heeft echter op 24-04-2003 mondeling toegelicht dat niet in de geurberekeningen betrokken procesonderdelen zijn afgedekt en dat de ventilatielucht wordt behandeld. Voorts blijkt de slibverwerking niet plaats te vinden bij de initiatiefnemer. In het MER is voorts onderbouwd dat de geuremissie naar de omgeving sterk zal verminderen en er geen geurhinder in de woonomgeving zal zijn.

De provincie Zuid-Holland heeft in de richtlijnen voor het MER, ten opzichte van het richtlijnenadvies van de Commissie, extra voorwaarden gesteld aan de beschrijving van de geluidseffecten¹⁷. De geluidseffecten van het voornemen zijn deels in het MER, deels in de aanvraag voor een vergunning op grond van de Wet milieubeheer, beschreven. De Commissie is van oordeel dat in het MER voldoende is gemotiveerd waarom van de Richtlijnen is afgeweken¹⁸.

2.3 Tot slot

De opmerkingen in het verdere advies zijn niet van invloed op het hierboven gegeven positieve oordeel. De Commissie hoopt hiermee wel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen betreffen met name:

- het begrip toekomstwaarde en de effluentkwaliteit;
- de afspraken over en uitvoering van natuurcompensatie.

¹⁶ Zie ook inspraakreacties nrs. 2 en 3 (bijlage 4).

¹⁷ De Commissie heeft in haar richtlijnenadvies aan het bevoegd gezag geoordeeld dat, gegeven het reeds zwaarbelaste industrieel gebied waarin de AWZI zich bevindt en de beperkte specifieke geluidsbijdrage, het aspect geluid van secundair belang was.

¹⁸ Zie blz. 124 van het MER.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

3.1 Toekomstwaarde en effluentkwaliteit

3.1.1 Toekomstwaarde

Een belangrijke overweging bij de keuze van alternatieven is gelegen in de toekomstwaarde. Hiermee wordt bedoeld op de ruimtelijke reservering voor eventuele in de toekomst aan te leggen voorzieningen, dan wel uitbreiding van voorzieningen, die nodig zijn om aan nieuwe (influent)situaties en eisen te kunnen voldoen. Omdat het Compacte alternatief van het MER geen ruimte meer biedt voor een logische inpassing van deze extra voorzieningen, wijst de initiatiefnemer dit alternatief van de hand.

Gezien het belang dat aan de toekomstwaarde is gehecht, had het MER een meer kwantitatief inzicht moeten geven wat daaronder wordt verstaan, dan nu is verwoord in hoofdstuk 16 van het MER. Het MER beperkt zich nu tot een kwalitatief oordeel. Op deze wijze wordt niet duidelijk waarop de algemene eis van 50% reserveruimte is gebaseerd. Bij de passende beoordeling of de getijderekree, en dus de habitat van enkele beschermde soorten, mag worden aangetast, zal naar de mening van de Commissie de toekomstwaarde centraal staan. Voor deze beoordeling zal, aanvullend op het MER, een betere onderbouwing van de ruimteclaim moeten worden geleverd.

| De Commissie adviseert bij de verdere besluitvorming (over de toestemming tot aantasting van de getijderekree) een zo volledig mogelijke, kwantitatieve onderbouwing te verkrijgen van het begrip toekomstwaarde. Dit houdt in dat initiatiefnemer, eventueel met scenario's, aangeeft:

- welke vuilvrachten te verwachten zijn in de verdere toekomst (na 2025), alsmede de samenstelling ervan. Betrek daarbij de demografische ontwikkelingen, alsmede mogelijke preventieve/brongerichte maatregelen. Denk aan afkoppeling van verhard oppervlak, gescheiden rioleringsstelsels, het verminderen van 'lekwater' in het riool, sanering van omliggende industrie. Geef inzicht in de onzekerheden (of de bandbreedte) van de schattingen van de toekomstige zuiveringscapaciteit;
- de technologische ontwikkelingen op zuiveringsgebied;
- de (on)mogelijkheden van verbetering van andere bestaande waterzuiveringen, of eventueel nieuwe zuiveringen¹⁹;
- welke lozingseisen en andere milieueisen van toepassing kunnen worden, en of deze gelden voor het gehele werkgebied of specifiek voor de AWZI Dordrecht. Hoe zal hier in het licht van de voorgaande punten aan kunnen worden voldaan en welke ruimte is hiervoor minimaal/maximaal nodig?

¹⁹ Deze zouden nadrukkelijker aan bod kunnen komen dan de korte omschrijving in hoofdstuk 16 van het MER. Zie ook paragraaf 3.1.2 van dit advies.

3.1.2 Effluentkwaliteit

Bij de uitwerking van het begrip toekomstwaarde speelt nadrukkelijk de stikstofverwijdering mee. Dit is een sturend uitgangspunt voor het voornemer²⁰. De effluentkwaliteit zal waarschijnlijk verbeteren door toepassing van het Annamox of Sharon proces op stikstofrijke stromen zoals rejectiewater. Dit verbetert tevens de toekomstwaarde van de locatie en heeft bijkomende milieuvoordelen, bijvoorbeeld minder energieverbruik.

| De Commissie geeft in overweging bij de verdere besluitvorming de voor- en nadelen van het Annamox of Sharon proces nader af te wegen.

3.2 Natuurcompensatie

Binnen en nabij het plangebied

Bij uitvoering volgens de volgorde beschreven in paragraaf 10.3 van het MER zal de verstoring tijdens de aanleg het kleinst zijn. Het is dus van belang dat de nevengeul gegraven wordt bij de aanvang van de AWZI-uitbreidingswerkzaamheden in de huidige getijdenkreek. Dit heeft ook voordelen voor de grondbalans, omdat de specie ter plaatse hergebruikt kan worden.

Buiten het plangebied

Het compensatiebeleid van de provincie Zuid-Holland wordt helder uitgelegd²¹. Er ontbreekt echter het argument van schaal: binnen welke straal rond het plangebied moet de ingreep gecompenseerd worden? Vanuit populatiedynamiek van de onderhavige (te compenseren) soorten, moet rekening worden gehouden met afstanden van enige kilometers. Of de nu voorgestelde compensatie aan de monding van de Oude Maas hieraan voldoet, blijkt niet uit het MER. Met andere woorden: maakt de aan te leggen en te ontwikkelen natuurcompensatie bij de Vlietmonding het ontstaan van een metapopulatie mogelijk? Zijn er voldoende stapstenen onderweg?

Monitoring compensatie

De voorstellen tot monitoring van de te nemen compensatiemaatregelen zijn niet onderbouwd door het ontbreken van referenties²². Ook is niet duidelijk wie verantwoordelijk gaat worden voor deze monitoring. Deze verantwoordelijkheid dient duidelijker afgebakend te worden.

- | De Commissie adviseert het bevoegd gezag:
- te beoordelen of de compensatie buiten het plangebied aan het schaalcriterium voldoet;
 - met de initiatiefnemer een uitvoeringsprogramma te ontwikkelen. Daarbij zou de verstoring van de getijdenkreek en de soorten die erin voorkomen zo gering mogelijk moeten zijn. Bijvoorbeeld afronding voordat het broedseizoen van de IJsvogel begint (uiterlijk februari). Er kan gebruik worden gemaakt van ervaringen van Staatsbosbeheer bij natuurontwikkeling in bijvoorbeeld de Biesbosch;
 - monitoring te koppelen aan het compensatiebesluit. Daarbij zou duidelijk moeten zijn hoe monitoring wordt uitgevoerd en wie daarvoor verantwoordelijk is.

²⁰ Zie ook paragraaf 2.2.2 van dit advies.

²¹ Zie paragraaf 14.2.1 en bijlage 5 van het MER.

²² Zie paragraaf 6.3 van bijlage 5 in het MER.

3.3 Evaluatie

Hoofdstuk 22 van het MER noemt een aantal aandachtspunten voor het evaluatieprogramma. De nadruk ligt naar de mening van de Commissie terecht op een meetprogramma. De uitbreiding van de AWZI biedt voor een aantal jaren een oplossing, maar reeds nu voorziet de initiatiefnemer dat in de toekomst opnieuw aanpassingen of uitbreidingen nodig zijn. Daar wordt bij de keuze voor het voorkeursalternatief nadrukkelijk rekening mee gehouden.

‡ De Commissie adviseert het bevoegd gezag om met de initiatiefnemer het voorgestelde meetprogramma te concretiseren en ijkmomenten af te spreken.